

IQTISODIY RIVOJLANISH VA TURIZM: O‘ZBEKISTON TURIZM SEKTORINING IQTISODIYOTDAGI O‘RNI VA ISTIQBOLLARI

Turopova Nigora

Termiz davlat universiteti o‘qituvchisi

nturopova@tersu.uz

Saparov Dilshodbek Rustamovich

Termiz davlat universiteti, Iqtisodiyot va turizm fakulteti talabasi

Annotatsiya

Maqolada turizmning iqtisodiyotga ta'siri, uning mamlakat iqtisodiy rivojlanishidagi roli va kelajakda turizm sektorini rivojlantirish istiqbollari ko‘rib chiqiladi. O‘zbekistonning boy tarixiy merosi, tabiiy resurslari va madaniy diyorlari turizm sohasini rivojlantirish uchun katta imkoniyatlarni beradi. Turizm sektorini rivojlantirish orqali yangi ish o‘rinlarini yaratish, eksport daromadlarini oshirish va ichki va tashqi investitsiyalarni jalb qilish mumkin. Mazkur maqolada, O‘zbekistonda turizmning iqtisodiyotga ta'siri, mavjud imkoniyatlar, istiqbollar va ulardan samarali foydalanish usullari tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar. Turizm, iqtisodiy rivojlanish, investitsiyalar, ish o‘rinlari, O‘zbekiston, xizmatlar sohasi, infratuzilma, madaniy meros, turizm strategiyalari.

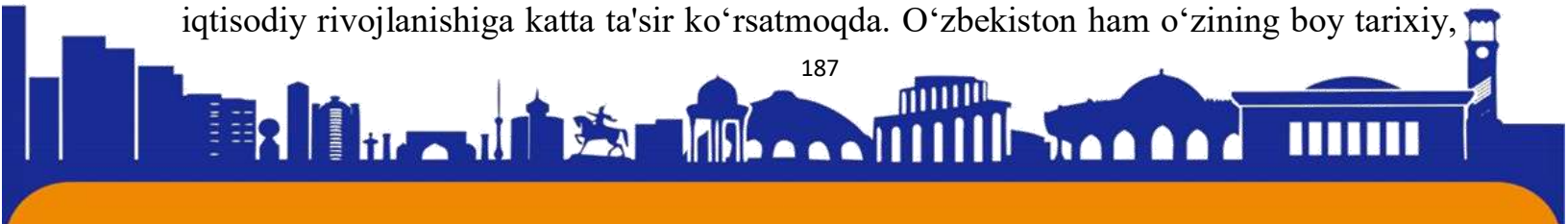
Abstract

The article examines the impact of tourism on the economy, its role in the economic development of the country, and prospects for the development of the tourism sector in the future. Uzbekistan's rich historical heritage, natural resources and cultural lands provide great opportunities for the development of tourism. By developing the tourism sector, it is possible to create new jobs, increase export earnings and attract domestic and foreign investments. This article analyzes the impact of tourism on the economy in Uzbekistan, the available opportunities, prospects and methods of their effective use.

Keywords. Tourism, economic development, investments, jobs, Uzbekistan, service sector, infrastructure, cultural heritage, tourism strategies.

KIRISH

Bugungi kunda turizm sohasi global iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismiga aylanib bormoqda. Dunyoda sayohatlar sonining ortishi, xalqaro almashinuvlarning ko‘payishi va turizm sohasidagi global investitsiyalarning kengayishi mamlakatlar iqtisodiy rivojlanishiga katta ta'sir ko‘rsatmoqda. O‘zbekiston ham o‘zining boy tarixiy,

madaniy merosi va tabiiy diyorlari tufayli turizmni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlarga ega. Turizm nafaqat valyuta oqimlarini ta'minlaydi, balki yangi ish o'rinlarini yaratib, iqtisodiy o'sishga ko'maklashadi. Shu sababli, so'nggi yillarda O'zbekiston hukumati tomonidan turizm sohasiga alohida e'tibor qaratilmoqda, jumladan, sayyohlik infratuzilmasini rivojlantirish, vizalar tizimini yangillashtirish kabi islohotlar amalga oshirilmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

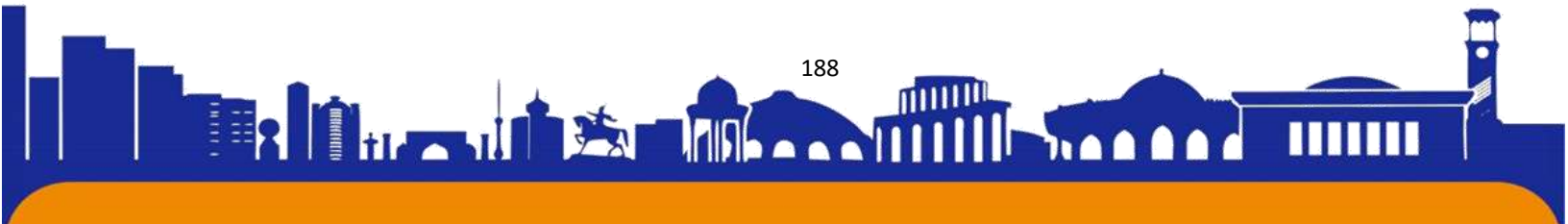
Turizmning iqtisodiyotga ta'siri haqidagi adabiyotlar qatorida Ritchi va Crouching (2003) Competitive Destination asari alohida o'ringa ega bo'lib, unda turistik yo'nalishlarni rivojlantirishda raqobatbardoshlik omillari ko'rib chiqilgan. Turizmning milliy iqtisodiyotga ta'siri bo'yicha Smith va Hendersonning (2009) tadqiqotlari ham iqtisodiyotni rivojlantirishdagi imkoniyatlarni batafsil tahlil qilgan. O'zbekiston turizmi bo'yicha o'tkazilgan tadqiqotlar ko'p bo'lmasa-da, mahalliy manbalarda turizm sohasining investitsiya salohiyati va yangi strategiyalar yaratishga qaratilgan izlanishlar olib borilgan. Ushbu manbalarda mamlakatning madaniy merosi, yodgorliklar va tabiiy diyorlaridan foydalanib, turizmni rivojlantirish imkoniyatlari keng tahlil qilingan.

Maqolada turizmning iqtisodiyotga ta'sirini o'rganish uchun iqtisodiy tahlil va statistik metodlardan foydalanildi. Dastlab, O'zbekistondagi turizm sohasining rivojlanish jarayoni va uning iqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri tahlil qilindi. Ushbu tahlil uchun mahalliy va xalqaro statistik ma'lumotlar, jumladan, Jahon Turizm Tashkiloti (UNWTO) hamda O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi ma'lumotlaridan foydalanildi. Shuningdek, mamlakatda turizm sohasiga qaratilgan davlat dasturlarining samarasini baholash uchun tahliliy yondashuv qo'llanildi.

NATIJALAR

Turizm sohasining rivojlanishi O'zbekiston iqtisodiyotiga quyidagi ta'sirlarni ko'rsatdi:

Ish o'rinlari yaratish: Turizm sohasi bevosita va bilvosita ko'plab ish o'rinlarini ta'minlaydi. Masalan, mehmonxonalar, restoranlar, transport va turistik xizmatlar sohasida yangi ish o'rinlari ochilmoqda. Bu esa o'z navbatida, mehnat bozorida ish bilan ta'minlanish ko'rsatkichlariga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2023 SJIF 2024 = 5.073/Volume-2, Issue-11

Xorijiy valyuta oqimlarini oshirish: Xorijiy sayyohlar mamlakatga xorijiy valyutalarni kiritish orqali ichki iqtisodiyotning rivojlanishiga hissa qo‘shadi. Sayyohlik xizmatlari eksportini rivojlantirish orqali O‘zbekiston iqtisodiyotiga qo‘shimcha daromad olib kelish imkoniyati yaratilmoqda.

Infratuzilmaning yaxshilanishi: Turizm sohasini rivojlantirish uchun mehmonxonalar, transport, aloqa va boshqa infratuzilmalarni yaxshilash zarur. O‘zbekistonda turizm infratuzilmasi rivojlanib, xalqaro standartlarga mos keluvchi xizmatlar ko‘lami kengaymoqda.

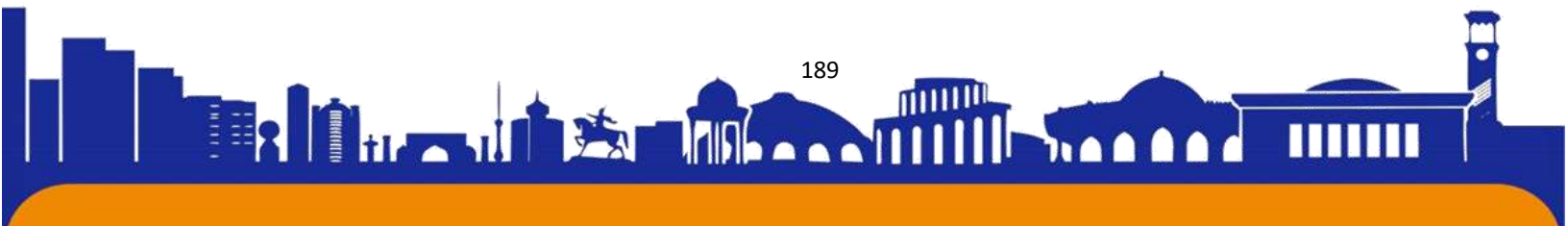
Madaniy meros va an'analarni saqlab qolish: Turizm sektorining rivojlanishi mahalliy madaniyat va tarixiy obidalarga e'tiborni oshiradi. Shu bilan birga, madaniy merosning xalqaro miqyosda tan olinishiga imkon yaratadi.

1-jadval. O‘zbekistonning so‘nggi yillarda turizm sohasidan olgan daromadlari

Yil	Xorijiy sayyohlar soni (mln)	Turizm daromadlari (mlrd USD)
2018	5.3	1.1
2019	6.7	1.4
2020	1.5	0.3
2021	4.1	0.9

XULOSA

Turizm O‘zbekiston iqtisodiyotining muhim tarmoqlaridan biri bo‘lib, iqtisodiy o‘sishni ta’minlash, yangi ish o‘rinlarini yaratish va xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda katta ahamiyatga ega. Turizmning rivojlanishi mamlakatda infratuzilmani yaxshilash, madaniy merosni saqlash va mahalliy aholi uchun barqaror daromad manbalarini yaratishda ijobiy natijalar beradi. Kelgusida turizmni rivojlantirishda davlat tomonidan qo‘shimcha rag‘batlantiruvchi chora-tadbirlar ko‘rish, xizmatlar sifatini oshirish va yangi turistik yo‘nalishlarni yaratish zarur. Shu bilan birga, ekologik xavfsizlikni ta'minlash va turizm sohasini barqaror rivojlantirish muhim masalalardan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Ritchi, J. R. B., & Crouch, G. I. (2003). *Competitive Destination: A Sustainable Tourism Perspective*. CABI Publishing.
2. Smith, M., & Henderson, T. (2009). *Tourism and Economic Development*. Routledge.
3. UNWTO. (2020). *World Tourism Barometer and Statistical Annex*. United Nations World Tourism Organization.
4. O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi (2021). "O'zbekiston turizm statistikasi"

